

ZLOČINY KTORÉ POPÁCHAL
OKUPANT A JEHO POMAHAČI NA SLOVENSKOM
ĽUDE V BANATE

ZLOČINI KTORÉ POPACHAL OKUPANT A JEHO POMAHAČI NA SLOVENSKOM
LUDE V BANATE

Ovzdušie v ktorom sa okupovanie Banatu dialo, bolo veľmi dusné. Bombardovanie Belehradu a útek našo živlu z Belehradu do našich osád, a drzé chovanie domácich nmcov, ktorý boli piatov kolonov nemeckého vojska pôsobilo na náš ľud veľmi rušivo.

Okupovanie našich osád v Banate dialo sa oda 8-15 aprila 1941 r, a te tým spôsobom, že do obecných úradov nasadzovali prvom rade Nemcov, Madarov alebo ostatných im naklonených ľudí, tak sa stálo, že po všetkých dedinách na notarske miestá boli postavený domáci Nemci a len niekde starostom obce bol postavený Slovák. Súčasne tyto domáci nemci popisali im všetok nespolahlivý ľud, pozatvarali a pozpripade aj likvidovali. Soznam týchto nespolahlivých ľudí bol i v Kovačici ako i v druhich Slovenských osadách. Tak napríklad v Hujdušici Nemecký dôstojník dal si zavolať tamojšieho ev.farára slovenského básnika Štefana Valenta-Šubarova, dobrého Sloka a Slaviana a tiež i dobrého Slováka Jana Zdichana, do hostinca kde ich sám zastrelil./ Viď zápisnicu číslo H-95,H-96./

Nemecké vojsko pri vstupe do Slovenských osád snažilo sa využiť svoje spojenectvo so tkz.Slovenskou tisoovsko-tukovskou republikou .Ale keď vydeli, že slovenský ľud v Banate nasúhlasí s politikov týchto slovenských fašistov kolaborantov Tisu a Tuku, pokusili sa ziskať si dôveru pomocou cirkvi, ale any tento plan sa im neuskutočnil.Okupant hneť po príchode do našo prostredia snažil sa ziskať vedúcim Slovenských organizácii pre svoje ciele. K tomuto okupantú angažovali aj konzulat Slovenskej republiky v Belehrade, ktorého členovia agitovali po slovenských osadach. Všetky tieto prípravné práce smerovali któmu, že pri jednej návšteve v Padinej vicebána Szép Lapa nadávali Slovakom do neorganizovaných svín. Týžden nato boli povolany spomenutému vicebánovy Padinský občania Janko Petráš lekárnik a dr. Ján Rápoš lekár /viď zapisnicu číslo:12./ Na tomto predvolaní nenovaným slovakom bolo nastolené, že sa slováci maju zorganizovať v "kultúrny spolok" ktorý bude reprezentovaný jedným človekom a s ktorým by okupačn é úradi mohli pravoplatne vyjednávať. Hneť nastolili otázku možnosti vstupu Slovákov do nemeckej armádi a žiadali aby spomenutí dvaja slováci dali svoje dobrovolné schválenie keď sa týto postavili na stanovisko, že nie su kompetentný v mene slovenského ľudu hovoriť,Szép Lap im nariadil, že maju svolat zástupcov zo všetkých slovenských dedin do Kovačice na nasledujúcu sobotu a že on a komandant vojenskej moci v Bečkereku so svojím sprievodom a tiež i so slovenským konzulom z Belehradu, prídu do Kovačice kde sa založí "kultúrny spolok" slovakov,v Banate. Na tejto schvôdzke, kde boly zastúpené všetky svovenské osadi a kde predsedaval komandant voj.moci Banatu, bola veľmi chmurný nálada. A keď z ľudí slovakov nikdo sa nechcel prijať predsedníctva tohoto spolku. Bol prinutený to prijať Andrej Mihal ktorý po kratkom čase bol pozbavený predsedníctva nakolko im nevihovoval. Za nového predsedu nanutili Jana Petráša xxx ktorý organizáciu tohto spolku previedol iba na papieri a takto any Petráš nič nevikonal čo okupanti žiadali.

Keď okupanti videli, že ani s "kultúrnim" spolkom nemôžu vykonať čo si želajú, ukladali to urobiť cestou politických obcí /miestných obecných výborov/. Tak sa stalo, že jedného dňa obecný notár povolal obecný výbor a miestnych kultúrnych činiteľov na poradu, na ktorej sa mala pripraviť pôda pre otvorenie miestanskej škôli v Kovačici. I keď toto bolo lákavé pre Kovačicu aj túžbou mnohých občanov, predsa len v dobe, keď spolu občanom Srbom stredné škôli zatvárali, povedom' čiastka prítomných na porade sa uzniesla že meštianka nám je nie potrebná, ako dôvod sa udal "finančné" pomery.

Takýmto riešením okupanti neboli spokojní a otázku meštianky znovu dali na denný poriadok pred miestny výbor, kde však kultúrny činitelia neboli prítomní a meštianka obecnému výboru bola proste natisnutá. Aby sa však priepasť medzi Slováknami a Srbmi neprehĺbovala, bolo ~~ix~~ vybojované to, aby srbsky jazyk bol vyučovacím jazykom a slovenčina aby sa prednášala ako predmet. S takýmto vyriešením boli Srbi uspokojení, ale okupanti zúrili.

Trňom v oku okupantom, bola filiala Československej banky v Kovačici a preto sa všemožne snažili, aby túto odstránili. Žiadali účastinárov aby zmenili meno banky, keď im ani toto nevyhovovalo, žiadali, aby banka bola likvidovaná. Banku mala likvidovať Panschwöer Volksbank. Ďalšia požiadavka bola, aby sa utvorila nová slovenská banka. Účastinári Československej banky na svojej porade sa dohodli a vyslovili, že nechcú starú banku likvidovať a aj novú utvoriť a preto pre upísovanie účastinovej banky neďávali žiadnej záruky a takto celá záležitosť o založenie novej banky bola odmietnutá.

Ako ďalším prenasledovaním banatských Slovákov a Čechov sa javilo i v tom, že početné československé besedy, ktoré pracovali na zblížení týchto bratských národov, boli rozpustené. Majetok, ktorý tieto besedy vlastnili, bol zhabaný. Poprední činitelia spolkov boli všade stavaní pod policajný dozor, čo znamenalo, prinajmenej raz sa hlasiť denne na policii. Po slovenských osadách, kde bolý čítacie spolky, alebo krúžky, pod zámenkov, že sú tieto krúžky a spolky ohniskom komunizmu, ich zavieralý, rádio aparáty, ktoré slúžily čítacím spolkom a krúžkom k zdelávaniu a pobaveniu svojich členov a ktoré darovala svojho času CSR republika boli zhabané. Bolo teda na všetkom tom robené, čo znemožňovalo myšlienky slobody Československa a bratstva. Ako charakteristicky prípad uvádzame prípad v Kovačici, kde boli zatknutí niekoľkí ľudia práve z takéhoto kultúrneho spolku, keď počúvali rádio. Ešte horšie to bolo po českých osadách kde povedomý Čech o sdružovaní ani len myslieť nesmel.

Ťažke okupačné časy zhoršované boli ešte aj tým, že stála rekvirácia potravíných článkov ako i dobytku, priamo znemožňovala vykonávanie práci ktoré sa mu imperatívne nakladali. Ponecháme potravné články neboli ani zdaleka dostatočné k tomu, aby náš človek, čo len podprímernú výživu mal. Na príklad pšenicu nechali robotnému človekovi 72 kg na jeden rok. Ostatné články museli bezpodmienečne pridať okupačným úradom. Mlieko a mliečne produkty boli pre slovenské ako i srbské obyvateľstvo vylúčené, takže úmrtnosť zvlášť malých detí bola zvýšená o 20-25%. Slovenský a český ľud bol orabovaný o všetok dobytok, ďalej o hospodárske stroje, prenávkové prostriedky, rádio aparáty a ~~hubu~~ dokonca tiež i o hudobné nástroje.

Slovenský ľud otvoreným spôsobom prejavoval svoj nesúhlas nad týmito zločinami a počal stupovať do národno-osloboditeľského hnutia. Vidiac toto fašistickí okupanti tým zverskejším spôsobom prenasledovali a ničili slo-

venský živel v Banáte. Týmto vlastne počína masové prenasledovanie. Ako prvou obetou bol už spomenutý veľký národovec Štefan Valent-Šubaru, ktorého zavraždili a zahrabali vedľa cesty. Nebol to však ojedinelý prípad. Na príklad ako čo hovorí zápisnica ~~nr. 1111~~ číslo H-50 o Michalovi Šerkezinu, murárskemu robotníkovi, z Petrovgradu, ktorého 1942 roku Nemci zastrelili a potom mrtveho obesili v miestnom parku, kde ho nechali visieť 24 hodiny, ako na výstrahu tamojšieho ľudu. Ďalej Havran Marcina, záp.č.H-64, ktorého po zverskom trýznení spolu so ~~160~~ 160 vlastencami zastrelili bez akéhokoľvek rozsudku. Mnoho a mnoho podobných vražd spáchal okupant po rôznych slovenských dedinkách, ako to uvádzajú zápisnice číslo H-48, H-2, H-1, H-47, H-37 atď, atď. Najväčšou stratou pre našu menšinu bolo odvedenie vynikajúceho člena našej pospolitosti kovačického rodáka Dr. Janka Bulíka, ktorého podľa výkazu niekoľkých svedkov trýznením usmrtili. Počet týchto obetí, ktoré zavraždili, tieto samozvaní "nositelia kultúry" z radov Slovákov a Čechov, počíta sa okolo 450 v samom Banáte.

Za najučelnejší spôsob zastrasovania ľudu Slovenského a Českého v Banáte okupanti považovali väznenie. Veznili jednotlivcov a grupy ľudu pre naj rozličnejšie či už skutočne alebo nastolené viny, vykorisťujúc pomstychtivosť, domacích Nemcov, nadržov a ich pomahačov. Prípady ktoré sa v jednotlivých prípadoch vyskytujú sú običajné: politická nespolehliivosť ktorá bola najvšeobecnejší zjav, nesúhlas s propagandou "Novoevropského poriadku" nedodržiavanie nariadení okupačných mocností, vyháňanie rekviračných dodávok, pomáhanie národno-osloboditeľského hnutia, sabotáž pri prácach, nedodržiavanie "plánovitého hospodarenia" a vyháňanie ako aj útek z nútených prác. Okrem toho tieto fašistické úrady upotrebovali aj masové väznenie čo bolo zvlášť praktikované, po príchode okupantov do Banátu na dennom poriadku. Tak ako rukojemných v Kovačici okupanti zavreli do väznenia 18 Slovákov z Kovačice a Padinej. Podobne sa dialo i po ostatných ako slovenských tak i Českých osadách. Zistené je, že takýchto prípadov bolo vyše osemdesiat prevedených, temer všetky bez nejakej potstatnej príčiny, kvoli zastrasovaniu ľudu. Vo všetkých prípadoch väznenia snažili sa vynútiť najsurovejšími spôsobmi, hladom, bitím, fackaním, trhaním vlasov, pichaním ihal za nechty a všetkými možnými prostriedkami invízičnými a tiež i posadeným obvinených do elektrického kresla. Viď zápisniču číslo H-1, H-8, H-22, H-47 atď.

Okupanti využívali Banátskych Slovákov i na poli hospodárskom nie len, že svojím rozvrhom nútili roľníkov siať rastliny dľa tzv. "plánu" ale okrem nepočítateľných rekvirazií odvádzali nielen jednotlivcov ale i celé masí ľudu na nútené práce alebo do Rajchu alebo na rôzne práce. Niektorých jednotlivcov nutili k poľným prácam na majetkoch Banátskych Nemcov na týždne, mesiace ba i na celé roky. Takýchto prípadov odvádzania na nútené práce, povereníci po Banáte dľa doposiaľ sozbieraných dát, bolo okolo dve tisíc. Nahrada dennej mzdy pri týchto nútených prácach bola tak mýzerná /20 dinárov okupačných/ čo nestačilo ani na dvadsať gramov masťa a kdeže na ostatné živobitie, ~~niektoré~~ odev, obuv ktorého i tak nebolo.

Skutočným faktom je, že práve odvádzanie k núteným prácam znamenalo veľký úpadok hospodárstiev slovenských rodín v Banáte. Ku prácam boli odvádzaní nie len práce schopný ~~ch~~ ^{mu} _{ov} ale i ženy a dievčatá.

Zavedené boli zvláštne odvodové komisie pre určovanie práce schopnosti, ktoré nemilosrdne i chorých a skutočne neschopných mužov a ženy ohlasovali súcini na nútené práce. Najčastejšie sa vyskitovalo, že i tá "zákonom určená náhrada" robotníctvu vôbec nevyplácala a robotníctvo po nemeckých majetkoch podelené, vystavené bolo osočovaniu súrovim urážkám, často i telesnému trýzneniu o duševnom ani nehovoriac. Odvádzanie na nútené práce dialo sa običajne pod bodákmi a zo vzdialenejších obcí, vraj kvoli zamedzeniu úteku takému robotníctvu vykázané miesto na spávanie bola tener vo všetkých prípadoch nejaká šopa, cez ktorú vietor fučal na všetky strany z motiváciou, že je neželateľné aby nútený robotník kazil vzduch domácomu statku v maštale, čo onj zvlášť zdôrazňovali. Strava robotnícka nie len, že nebola dostatočná, lebo veď nedostatok sa pre stále rokovacie cítil na všetkých stranách okrem u nencov a maďarov, ktorý mali vynimočné postavenie, ale bola natolko zla, že ľudia nevládali robyť. Zachádzanie zo slovenským robotníckim ľudom nie len, že bolo bezočivé, súrove a naduté ale často až zverské. K prácam najťažšieho druhu pristupovalo sa skutočne "planovite" v najnepriaznivejších okolnostiach ako povetrom tak i miestnom a časovom ohlade. Počas najsilnejších mrazov, snehových fujavíc a po barinatých rovinách pracovali tyto ľudia, len aby sadistické chůtky ikupantov a ich pomahačov byly čim večšnej ukojené.

Od prvého dňa okupácie Banátu nemeckým vojskom krůžili správy že maďari prídu okupovať aj toto územie. Tunajší Maďari, prírod maďarského vojska čakali aj po našich osadách, kde začali vyvíjať agitáciu pomocov svojích činitelov ba aj zo starého maďarska sa najšli vysoki uradníci po našich slovenských osadách ako čo bol aktivny maďarsky plukovník ktorý sa velmi snažil zyskať slovakov pre ich veci. Nahováral, že je potrebné keď prídu maďari z organizovať privítanie stým aby sa soshubili ľudia ktorý vedia maďarský a tým aby sa predišlo neprijemnostiam aké sa stávali po Báčke kde pre ich privítanie nebolo nič prichistané.

Na takieto spôsobi snažili sa okupanti zničiť, odnárodniť a naštvat slovenský ľud proti bratskému srbskému národu. To sa im však nepodarilo. Každý spáchaný zločin okupantov a ich pomahačov, zblížil ešte viac srbský a slovenský ľud národ, a medzi národom vzrastal silnejší a silnejší otpor. Dnes keď zme sa oslobodili a keď začina mierová spolupraca a vzajomná pomoc medzi národami, slovenský ľud si žiada spravodlivý trest pre všetkých vojnových zločincov aby sa zas nevrátili dni kračnej fašistickej poroby.

Smrt fašizmu - Sloboda národu !!!

Fajovník Anketnej Komisie
/Šinkovic Peter s.r./

Predseďa Anketnej Komisie
/Kardelis Vlado s.r./

Členovia Anketnej Komisie:
